

Αρείου Πάγου 536/2010 (ΣΤ, ΠΟΙΝΙΚΕΣ)

Πηγή:

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=MT4XXMNRIUCSDQJUIKHZF8H5P94B2S&apof=536_2010

Θέμα

Αιτιολογίας επάρκεια, Ακυρότητα απόλυτη, Ανθρωποκτονία από αμέλεια.

Περίληψη:

ΠΔ 70/1990 - "Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων στα ναυπηγεία". Καταδικαστική απόφαση για ανθρωποκτονία από αμέλεια. Απορρίπτονται λόγοι αναίρεσης ως αβάσιμοι για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικών ποινικών διατάξεων του ως άνω ΠΔ και για έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας όσον αφορά την ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του εργολάβου και τεχνικού συμβούλου προς ενέργεια τείνουσα στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος. Δεν υπάρχει αντίφαση μεταξύ σκεπτικού και διατακτικού, αφού από προφανή παραδρομή δεν απαλείφθηκε το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου από το διατακτικό, και απορριπτός ο λόγος αναίρεσης για εκ πλαγίου παράβαση ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Τυχόν πλημμέλεια του παθόντα δεν αναιρεί την αμέλεια του δράστη. Απορριπτός ως αβάσιμος ο λόγος αναίρεσης για απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο με την ειδικότερη αιτίαση ότι το Εφετείο στέρησε το δικαίωμα του κατηγορουμένου και του συνηγόρου του να μιλήσουν τελευταίοι. Άρθρο 234 (πρώην άρθρο 177) Συνθήκης ΕΚ. Τότε μόνο το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας μέλους υποχρεούται να παραπέμψει στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ερώτημα που υποβλήθηκε όταν πράγματι ανακύπτει θέμα ερμηνείας των διατάξεων της Συνθήκης στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι οδηγίες προς τα Κράτη - Μέλη και όχι όταν οι διατάξεις αυτές είναι απολύτως σαφείς. Απορρίπτεται αίτημα για παραπομπή διότι οι σχετικές διατάξεις της 89/391/ΕΟΚ της 12ης Ιουνίου 1989 είναι απολύτως σαφείς, αφού αφορούν την απαγόρευση διακρίσεων στην μεταχείριση των εργαζομένων από απόψεως αποδοχών και ωραρίου εργασίας, και όχι αποκλεισμό από τυχόν ποινικές ευθύνες τους. Απορρίπτεται ως αβάσιμος και ο λόγος αναίρεσης για έλλειψη αιτιολογίας του υποβληθέντος στο Εφετείο σχετικού αιτήματος.

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Εμμανουήλ Καλούδη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Αιμιλία Λίτινα-Εισηγήτρια, Ανδρέα Τσόλια, Ιωάννη Παπουτσή και Ανδρέα Δουλγεράκη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 14 Οκτωβρίου 2008, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Παναγιώτη Νικολούδη (γιατί κωλύεται ο Εισαγγελέας) και της Γραμματέως Πελαγίας Λόζιου, για να δικάσει τις αιτήσεις των αναιρεσιδόντων-κατηγορουμένων 1)Χ1, κατοίκου ..., που εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Μιχαήλ Κουρμπέλη και 2)Χ2, κάτοικο ..., που εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του Θεόδωρο Πιπιλή και Χρήστο Βρούστη, για αναίρεση της 5583/2007 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών, με πολιτικώς ενάγουσα την Ψ1

χήρα Z, κάτοικο ..., που εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Νικόλαο Σκλαβουνάκο.

Το Τριμελές Εφετείο Αθηνών, με την ως άνω απόφασή του διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ' αυτή, και οι αναιρεσεύοντες-κατηγορούμενοι, ζητούν την αναίρεση αυτής, για τους λόγους που αναφέρονται στις από 21 Οκτωβρίου 2007 και 19 Οκτωβρίου 2007 αιτήσεις τους αναρέσεως, ως και στα από 28 Μαρτίου 2008 και 24 Φεβρουαρίου 2008 δικόγραφα προσθέτων λόγων του πρώτου αναιρεσειόντος και στο από 25 Σεπτεμβρίου 2008 δικόγραφο προσθέτων λόγων του δεύτερου αναιρεσειόντος, που καταχωρίστηκαν στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 1908/2007.

Αφού άκουσε Τους πληρεξουσίου των διαδίκων που ζήτησαν όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά και τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να απορριφθούν οι προκείμενες αιτήσεις αναίρεσης.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I.- Οι α) από 19/10/2007 αίτηση του X2 και β) από 21/10/2007 αίτηση του X1 για αναίρεση της 5583/2007 απόφασης του Β' Τριμελούς Εφετείου (Πλημ/των) Αθηνών ως και οι γ) από 25/9/2008 πρόσθετοι λόγοι του πρώτου και δ) από 24/2/2008 και 28/3/2008 πρόσθετοι λόγοι του δεύτερου, πρέπει να συνεκδικασθούν ως συναφείς.

II.- Κατά τη διάταξη του άρθρου 302 παρ. 1 του Π.Κ., "όποιος επιφέρει από αμέλεια το θάνατο άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών" και κατά τη διάταξη του άρθρου 314 παρ. 1 εδ. α' του Π.Κ., "όποιος από αμέλεια προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών". Ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 28 του Π.Κ., "από αμέλεια πράττει όποιος, από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλλει, είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα, που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν". Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει, ότι για τη θεμελίωση της αξιόποινης πράξεως της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, απαιτείται η διαπίστωση, αφενός μεν ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την απαιτούμενη κατά αντικειμενική κρίση προσοχή, την οποία οφείλει να καταβάλλει κάθε μετρίως συνετός και ευσυνείδητος άνθρωπος, κάτω από τις ίδιες πραγματικές καταστάσεις, με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνήθειες που επικρατούν στις συναλλαγές, την κοινή πείρα, τη λογική και τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων και αφετέρου, ότι είχε τη δυνατότητα να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να τελεί σε αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο με την πράξη ή την παράλειψη. Η παράλειψη ως έννοια, ενυπάρχει σε κάθε είδος αμέλειας, εφόσον το ένα σκέλος της ευθύνης συνίσταται, στην μη καταβολή της προσοχής, δηλαδή σε παράλειψη. Όταν όμως η αμέλεια

δεν συνίσταται σε ορισμένη παράλειψη, αλλά σε σύνολο συμπεριφοράς που προηγήθηκε του αποτελέσματος, τότε για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, ως εγκλήματος που τελείται με παράλειψη, απαιτείται η συνδρομή και των όρων του άρθρου 15 του Π.Κ.. Κατά τη διάταξη αυτή, όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης, απαιτεί να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του, τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της παράλειψης, είχε ιδιαίτερη (δηλαδή ειδική και όχι γενική) νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να πηγάζει κυρίως: α) από ρητή διάταξη του νόμου, β) από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, που συνδέονται με ορισμένη έννομη θέση του υπόχρεου, γ) από ειδική σχέση που θεμελιώθηκε, είτε συνεπεία συμβάσεως, είτε απλώς από προηγούμενη ενέργεια, από την οποία ο υπαίτιος της παραλείψεως αναδέχθηκε εκουσίως την αποτροπή κινδύνων στο μέλλον και δ) από προηγούμενη πράξη του υπαιτίου (ενέργεια ή παράλειψη), συνεπεία της οποίας δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επελεύσεως του εγκληματικού αποτελέσματος. Όταν το έγκλημα είναι απότοκο της συγκλίνουσας αμέλειας περισσοτέρων προσώπων, το καθένα από αυτά ευθύνεται αυτοτελώς και ανεξαρτήτως των άλλων, μέσα στα πλαίσια της αμέλειας που επέδειξε και εφόσον το επελεθόν αποτέλεσμα τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο προς αυτήν. Κατά την επικρατούσα δε απόλυτα στο ποινικό δίκαιο αρχή του ισοδύναμου των όρων, (*conditio sine qua non*), κάθε όρος του αποτελέσματος είναι χαρακτηριστέος ως αιτία. Συνεπώς αν μεταξύ των παραγωγικών όρων του αποτελέσματος στη συγκεκριμένη περίπτωση περιλαμβάνεται και η ανθρώπινη ενέργεια ή αποχή από συγκεκριμένη ενέργεια, τότε υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ ενέργειας ή παράλειψης και αποτελέσματος, έστω και αν σύγχρονα η μεταγενέστερα συνέτρεξε προς παραγωγή του αποτελέσματος και άλλη, ανθρώπινη ενέργεια ή παράλειψη (Χωραφάς 126, Ζησιάδης (ποινικό 159) Μαγκάκης Γεν. Μέρος..... α' 146). Έτσι και εκεί που υπάρχει συντρέχουσα αμέλεια του παρεμβαλλομένου που συχνά μάλιστα είναι, και το θύμα, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει τον καταλογισμό ευθύνης στον πράττοντα. Μόνο δε όταν η αμέλεια του παθόντος ή τρίτου συνετέλεσε αποκλειστικά στην επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος διακόπτεται ο αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της πράξεως ή παραλείψεως του δράστη και του αποτελέσματος. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 4 § 3 και 7 του ΠΔ 70/1990 "Υγιεινή και Ασφάλεια εργαζομένων σε Ναυπηγεία ο εργολάβος ή υπεργολάβος ολόκληρου του έργου ανεξάρτητα εάν αυτό εκτελείται ολικά ή κατά τμήματα με υπεργολάβους πέραν των γενικών υποχρεώσεων εργοδοτών του άρθρου 32 του Ν. 1568/85 έχει και τις ακόλουθες. 1.- Να Οργανώνει, επιβλέπει και επιθεωρεί την εκτέλεση της εργασίας σε κάθε φάση ώστε να εξασφαλίζεται η ύπαρξη ασφαλών συνθηκών εργασίας. Ιδιαίτερα να λαμβάνει μέτρα για το συντονισμό των εργασιών που εκτελούνται από περισσότερα του ενός συνεργεία. 2.- Να ορίζει Τεχνικό Ασφάλειας με τις αρμοδιότητες του άρθρου 9 όταν εκτελούνται εργασίες σε πλοία ή άλλες πλωτές κατασκευές χωρητικότητας άνω των 1.600 κόρων ολικής χωρητικότητας ή όταν ο συνολικός αριθμός των απασχολουμένων είναι μεγαλύτερος των 15.

3.- Να διακόπτει την εργασία όταν διαπιστώσει ότι δεν τηρούνται τα προβλεπόμενα μέτρα ασφαλείας ή όταν γίνει σχετική υπόδειξη διακοπής εργασιών από τον τεχνικό ασφαλείας. Κατά δε την παράγραφο 5 του άρθρου 42 του ίδιου Π. Δ/τος "Τα ικριώματα φέρουν μεταλλικό χειρολισθήρα σε ύψος ενός (1,00) μέτρου από το δάπεδο εργασίας και μεταλλική ράβδο στο μέσο του διαστήματος για προστασία έναντι πτώσης. Ενώ κατά το άρθρο 9 § 1, 5 και 6 του ίδιου Π.Δ/τος "Ο τεχνικός ασφαλείας, εκτός από τις αρμοδιότητες που πηγάζουν από άλλες διατάξεις, έχει και τις ακόλουθες: 1.- Να δίνει οδηγίες σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης για την εκτέλεση των εργασιών, για την κατασκευή και εργασία επί ικριωμάτων και για την εγκατάσταση πίνακα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Πρέπει επίσης να επιβλέπει για την τήρηση των οδηγιών αυτών πριν από την έναρξη των εργασιών και κατά την διάρκεια εκτέλεσής τους. 2.- Να υποδεικνύει εγγράφως στον κύριο του έργου ή στους εργολάβους ή υπεργολάβους, τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας κατά περίπτωση και φάση του έργου. Ειδικότερα για τις περιπτώσεις που ορίζονται στα άρθρα 14 παράγρ. (η) και 22 του παρόντος να εκδίδει καθημερινά άδειες εκτέλεσης εργασιών αφού προηγουμένως προβεί στους απαιτούμενους ελέγχους. 3.- Σε περίπτωση που διαπιστώνει μη συμμόρφωση προς τις υποδείξεις του, υποδεικνύει την διακοπή των εργασιών που εγκυμονούν κινδύνους πρόκλησης ατυχήματος, ενημερώνοντας παράλληλα την Λιμενική Αρχή η οποία εκδίδει την άδεια εκτέλεσης εργασιών και την Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας. Τέλος κατά το άρθρο 32 του Ν. 1568/1985 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" ο εργοδότης έχει υποχρέωση που απαιτείται ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία και τη σωματική τους ακεραιότητα, ενώ κατά το άρθρο 6 του ίδιου Νόμου ο τεχνικός ασφαλείας παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές, γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Τις γραπτές υποδείξεις ο τεχνικός ασφαλείας καταχωρεί σε ειδικό βιβλίο της επιχείρησης, το οποίο σελιδοποιείται και θεωρείται από την επιθεώρηση εργασίας. Από το συνδυασμό των αμέσως προηγουμένων διατάξεων του ΠΔ 70/1990 προκύπτει ότι η υποχρέωση του τεχνικού συμβούλου δεν εξαντλείται στην αναφορά των ελλείψεων, οι οποίες καθιστούν επικίνδυνη για την ασφάλεια των εργαζομένων την συνέχιση των εργασιών, αλλά ο διορισμός του στη θέση αυτή τον υποχρεώνει και να συστήσει στον εργοδότη που την προσέλαβε την διακοπή των εργασιών που εκτελούνται μέχρι την αποκατάσταση της έλλειψης. Έτσι, αν ο εργοδότης παρά την σχετική ενημέρωση του απ' αυτόν ότι υφίστανται τέτοιου είδους ελλείψεις, εξακολουθεί την συνέχιση των εργασιών, και ενώ διαπιστώνει τούτο ο τεχνικός σύμβουλος δεν συνιστά σ' αυτόν τη διακοπή των εργασιών μέχρι να αποκατασταθούν οι ελλείψεις, και η παράλειψή του αυτή να συστήσει την διακοπή συνιστά αμελή συμπεριφορά, σε περίπτωση επέλευσης τραυματισμού ή θανάτου του εργαζομένου από την μη αποκατάσταση των ελλείψεων και τον καθιστά υπαίτιο ανάλογα σωματικής βλάβης ή ανθρωποκτονία από αμέλεια. Περαιτέρω, η καταδικαστική απόφαση έχει την απαιτούμενη, κατά τα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 Κ.Ποιν.Δ, ειδική και

εμπεριστατωμένη αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει τον από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ' του ίδιου κώδικα λόγο αναιρέσεως, όταν αναφέρονται σ' αυτή με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του Δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελιώνουν και οι νομικές σκέψεις υπαγωγής των περιστατικών αυτών στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόστηκε. Για την ύπαρξη τέτοιας αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του αιτιολογικού με το διατακτικό που αποτελούν ενιαίο σύνολο και σε σχέση με τα αποδεικτικά μέσα πρέπει να προκύπτει με βεβαιότητα ότι έχουν ληφθεί υπόψη όλα στο σύνολο τους και όχι ορισμένα μόνο από αυτά. Για τη βεβαιότητα δε αυτή αρκεί να μνημονεύονται όλα, έστω κατά το είδος τους (μάρτυρες, έγγραφα κλπ), χωρίς ανάγκη ειδικότερης αναφοράς τους και μνείας του τι προέκυψε από καθένα, ενώ το γεγονός ότι εξαίρονται ορισμένα αποδεικτικά μέσα δεν υποδηλώνει ότι δεν λήφθηκαν υπόψη τα άλλα. Δεν αποτελούν όμως λόγους αναιρέσεως η εσφαλμένη εκτίμηση εγγράφων, η εσφαλμένη αξιολόγηση των καταθέσεων των μαρτύρων, η παράλειψη αναφοράς και αξιολογήσεως κάθε αποδεικτικού στοιχείου χωριστά, και η παράλειψη της μεταξύ τους αξιολογικής συσχέτισεως των αποδεικτικών στοιχείων, καθόσον στις περιπτώσεις αυτές πλήττεται η αναίρετικώς ανέλεγκτη κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας. Εξάλλου, η επιβαλλόμενη κατά τα ανωτέρω ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της αποφάσεως πρέπει να υπάρχει όχι μόνο ως προς την κατηγορία, αλλά να επεκτείνεται και στους αυτοτελείς ισχυρισμούς που προβάλλονται από τον κατηγορούμενο ή το συνήγορό του. Τέτοιοι ισχυρισμοί είναι εκείνοι που προβάλλονται στο Δικαστήριο της ουσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 170 παρ. 2 και 333 παρ. 2 Κ.Ποιν.Δ., και τείνουν στην άρση του άδικου χαρακτήρα πράξεως ή την άρση ή μείωση της ικανότητας καταλογισμού ή την εξάλειψη του αξιόποινου της πράξεως ή τη μείωση της ποινής. Η απόρριψη ενός τέτοιου ισχυρισμού πρέπει να αιτιολογείται και ιδιαίτερως. Όταν όμως ο αυτοτελής ισχυρισμός δεν προβάλλεται παραδεκτά και κατά τρόπο πλήρη και ορισμένο ή ο φερόμενος ως αυτοτελής ισχυρισμός δεν είναι στην πραγματικότητα αυτοτελής, κατά την έννοια που προαναφέρθηκε, αλλά αρνητικός της κατηγορίας, το Δικαστήριο δεν υποχρεούται να απαντήσει, και μάλιστα ιδιαίτερα και αιτιολογημένα, αφού δεν υπάρχει υποχρέωση ιδιαίτερης απαντήσεως σε απαράδεκτο ισχυρισμό ή σε ισχυρισμό αρνητικό της κατηγορίας. Τέλος κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε' Κ.Ποιν.Δ λόγο αναιρέσεως αποτελεί και η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Εσφαλμένη ερμηνεία υπάρχει όταν ο Δικαστής αποδίδει στο νόμο διαφορετική έννοια από εκείνη που πραγματικά έχει, ενώ εσφαλμένη εφαρμογή υπάρχει όταν το Δικαστήριο της ουσίας δεν υπάγει σωστά τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν στη διάταξη που εφαρμόστηκε. Περίπτωση δε εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διατάξεως συνιστά και η εκ πλαγίου παραβίαση της διατάξεως αυτής, η οποία υπάρχει όταν στο πόρισμα της αποφάσεως, που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό του αιτιολογικού με το

διατακτικό και ανάγεται στα στοιχεία και την ταυτότητα του εγκλήματος, έχουν εμφολωρήσει ασάφειες, αντιφάσεις ή λογικά κενά, με αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου, οπότε η απόφαση στερείται νόμιμης βάσεως. Στην προκειμένη περίπτωση το Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Αθηνών με την προσβαλλόμενη 5583/2007 απόφασή του που εξέδωσε δέχθηκε με επιτρεπτή αλληλοσυμπλήρωση του αιτιολογικού με το διατακτικό ότι από τα κατ' είδος τους μνημονευόμενα σε αυτή αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκαν κατά την ανέλεγκτη αναιρετική κρίση του τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "Δυνάμει συμβάσεως που καταρτίστηκε και υπογράφηκε στις 8-12-2000 στο Σκαρμαγκά η εταιρεία "Ελληνικά Ναυπηγεία Α.Ε.", ανέθεσε στον πρώτο κατηγορούμενο, που διατηρούσε ατομική επιχείρηση με την επωνυμία "ΑΛΚΑ Χ1 Βιομηχανικές-Ναυπηγικές Εργασίες", την εκτέλεση ελασματοουργικών εργασιών και συγκεκριμένα την αντικατάσταση των εσωτερικών ενισχύσεων των δεξαμενών του υπό λιβεριανή σημαία πλοίου Δ/Ξ Η... το οποίο βρισκόταν στην 5η προβλήτα των ναυπηγείων Σκαρμαγκά. Η εταιρεία "Ελληνικά Ναυπηγεία Α.Ε." είχε αναλάβει την εκτέλεση επισκευαστικών εργασιών στο παραπάνω πλοίο κατόπιν συμβάσεως που είχε καταρτίσει με τη διαχειρίστρια του πλοίου εταιρεία "Α...". Πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι η εταιρεία με την επωνυμία "ΜΥΛΧΑΝ ΕΛΛΑΣ Α.Ε." είχε αναλάβει να εκτελέσει τμήμα του όλου έργου που αφορούσε αμμοβολές, καθαρισμούς και χρωματισμούς των δεξαμενών του πλοίου (υπ' αριθμ. Α 2743/8-12-2000 εργολαβικό σύμφωνο), καθώς και το τμήμα του έργου το σχετικό με την κατασκευή ικριωμάτων στις δεξαμενές φορτίου, οι οποίες ήταν απαραίτητες για την εκτέλεση των ελασματοουργικών εργασιών, για τις οποίες έγινε λόγος παραπάνω. Εξάλλου, δυνάμει του από 11-12-2000 ιδιωτικού συμφωνητικού, το οποίο καταρτίστηκε και υπογράφηκε στον ... ο πρώτος των κατηγορουμένων ανέθεσε στο δεύτερο εξ αυτών, τον οποίο διόρισε ως τεχνικό σύμβουλο, την εργασία της επίβλεψης των μέτρων υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων στο παραπάνω πλοίο. Περαιτέρω, προέκυψε ότι στις 10-1-2001, ο Ζ, ηλικίας 38 ετών, εργαζόταν στην αριστερή πλευρά της Νο2 δεξαμενής φορτίου και σε σταθερό μεταλλικό ικρίωμα, σε ύψος περίπου οκτώ (8) μέτρων από τον πυθμένα της δεξαμενής. Σημειώνεται εδώ ότι το δάπεδο εργασίας είχε σχήμα ορθογωνίου παραλληλογράμμου και ήταν διαστάσεων 0,80 X 2,5 μέτρων περίπου. Στο συγκεκριμένο ικρίωμα δεν υπήρχε την παραπάνω ημερομηνία η απαραίτητη για την προστασία των εργαζομένων από πτώση μεταλλική ράβδος στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας, ήτοι σε απόσταση πενήντα εκατοστών από αυτό, όπως προβλέπεται από το άρθρο 42 § 5 ΠΔ 70/1990. Υπήρχε μόνο ένας μεταλλικός χειρολισθήρας, διαμέτρου πέντε (5) περίπου εκατοστών, ο οποίος απείχε από το δάπεδο εργασίας ένα (1) μέτρο. Περί ώρα 15:20 ο προαναφερόμενος εργαζόμενος εκτελούσε εργασίες φλογοκοπής με οξυγόνο και προπάνιο, έχοντας λυγισμένα τα γόνατα του σε ένα τμήμα μήκους ενός μέτρου και πλάτους δέκα εκατοστών της λάμας επί του εγκαρσίου ενισχυτικού της ανωτέρω δεξαμενής, ενώ με το ίδιο εργαλείο (φλογοκοπής) καθάριζε τα

γρέζια στο σημείο που είχε γίνει η φλογοκοπή. Η θέση εργασίας του βρισκόταν σε απόσταση 30 περίπου μέτρων από το άνοιγμα της εισόδου από το κατάστρωμα του πλοίου στην αριστερή πλευρική δεξαμενή. Σε κάποια στιγμή και ενώ είχε ζητήσει από το βοηθό του να ετοιμαστεί να του δώσει εργαλεία χειρός και συγκεκριμένα σφυρί και ματσάκονι, δέχτηκε στο ακάλυπτο πρόσωπο του καύτρες, οι οποίες πετάχτηκαν από τις λαμαρίνες που έκοβε. Προκειμένου να τις αποφύγει κινήθηκε ενστικτωδώς προς τα πίσω με αποτέλεσμα να χάσει την ισορροπία του και αφού πέρασε το σώμα του από το κενό που σχηματιζόταν μεταξύ του μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας του ικριώματος, έπεσε στον πυθμένα της δεξαμενής φορτίου. Η πτώση του είχε ως αποτέλεσμα το θανάσιμο τραυματισμό του. Ειδικότερα, υπέστη εκτός άλλων βαρείες κακώσεις σπονδυλικής στήλης, θώρακος και κοιλίας, από τις οποίες και επήλθε ο θάνατος του. Ο θανάσιμος τραυματισμός του Z οφείλεται στην αμελή συμπεριφορά των κατηγορουμένων, που από έλλειψη της προσοχής, την οποία από τις περιστάσεις όφειλαν και μπορούσαν να καταβάλουν, δεν πρόβλεψαν το αποτέλεσμα που προκλήθηκε από την πράξη τους. Ειδικότερα, ο πρώτος εξ αυτών, εργολάβος του έργου της εκτελέσεως ελασματοουργικών εργασιών, αν και είχε νόμιμη υποχρέωση να οργανώνει, επιβλέπει και επιθεωρεί την εκτέλεση της εργασίας σε κάθε φάση, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ύπαρξη ασφαλών συνθηκών εργασίας (άρθρο 4 § 1 ΠΔ 70/1990 "Υγιεινή και Ασφάλεια των Εργαζομένων σε ναυπηγικές εργασίες"), παρ' όλα αυτά από αμέλεια του, συνιστάμενη στην έλλειψη της προσοχής, την οποία μπορούσε και όφειλε να καταβάλει, δεν μερίμνησε προκειμένου να τοποθετηθεί στα ικριώματα μεταλλική ράβδος στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας για την προστασία των εργαζομένων από πτώση (άρθρο 42 § 5 του ανωτέρω ΠΔ/τος). Έτσι, όταν ο τελευταίος κινήθηκε, όπως έχει λεχθεί, προς τα πίσω, προκειμένου να αποφύγει τις καύτρες, που πετάχτηκαν από τις λαμαρίνες που έκοβε και έχασε την ισορροπία του, λόγω ελλείψεως της συγκεκριμένης μεταλλικής ράβδου, δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί στο ικρίωμα και το σώμα του πέρασε από το κενό που σχηματιζόταν μεταξύ του μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας του ικριώματος και έπεσε στον πυθμένα της δεξαμενής του πλοίου. Εξάλλου, ο δεύτερος των κατηγορουμένων, ο οποίος, όπως έχει αναφερθεί, διορίστηκε από τον πρώτο τεχνικός σύμβουλος και ήταν υποχρεωμένος, ως εκ της ιδιότητάς του, να δίνει οδηγίες σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης για την εκτέλεση των εργασιών, για την κατασκευή και εργασία επί των ικριωμάτων, να υποδεικνύει εγγράφως στον κύριο του έργου ή στους εργολάβους ή υπεργολάβους, τα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας κατά περίπτωση και φάση του έργου, να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς ασφάλειας της εργασίας, να αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους (άρθρα 9 §§ 1 και 5 ΠΔ 70/1990), παρ' όλα αυτά από αμέλεια του, συνιστάμενη στην έλλειψη της προσοχής, την οποία μπορούσε και όφειλε να καταβάλει, δεν υπέδειξε στον εργολάβο και συγκατηγορούμενό του είτε την τοποθέτηση μεταλλικής ράβδου στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του

υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα του ικριώματος και του δαπέδου εργασίας, είτε τη διακοπή των εργασιών σε περίπτωση που δεν γινόταν τέτοια τοποθέτηση, με αποτέλεσμα να μην αποτραπεί η πτώση του Ζ και ο θανάσιμος τραυματισμός του. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο σχετικό "Βιβλίο Υποδείξεων" ο δεύτερος κατηγορούμενος αρκείτο να αναγράφει σε καθημερινή βάση τις λέξεις "υπενθύμιση προηγούμενων παρατηρήσεων", χωρίς να επισημαίνει ιδιαίτερα την έλλειψη της μεταλλικής ράβδου, για την οποία έγινε λόγος παραπάνω. Οι προηγούμενες παρατηρήσεις στις οποίες προφανώς αναφερόταν ο δεύτερος κατηγορούμενος περιλαμβάνονταν σε έντυπο οδηγιών του, συνημμένο στο πιο πάνω βιβλίο, όπου γινόταν εκ μέρους του, γενικά και αόριστα, σύσταση για τοποθέτηση ράβδων ή άλλου είδους προστατευτικών μέσων στα ανοίγματα των χώρων ή στα δάπεδα εργασίας των ικριωμάτων. Πρέπει να αναφερθεί στο σημείο τούτο ότι η χρήση της ζώνης ασφαλείας ήταν αδύνατη εκ μέρους του θανόντος την ώρα του ατυχήματος, δεδομένου ότι, όπως ειπώθηκε εργαζόταν έχοντας λυγισμένα τα γόνατά του και η ζώνη θα δημιουργούσε προβλήματα στις κινήσεις του στο δάπεδο εργασίας του ικριώματος. Επομένως, ο ισχυρισμός του δευτέρου κατηγορουμένου, κατά τον οποίο, αν ο παθών φορούσε ζώνη ασφαλείας, θα είχε αποτραπεί με βεβαιότητα η πτώση του και συνακόλουθα ο θανάσιμος τραυματισμός του, είναι απορριπτός ως αβάσιμος. Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο κήρυξε ενόχους τους αναιρεσιόντες-κατηγορούμενους ανθρωποκτονίας από αμέλεια και επέβαλε στον μεν αναιρεσιόντα Χ2 ποινή φυλάκισης δέκα πέντε (15) μηνών, την οποία ανέστειλε επί τριετία, αναγνωρίζοντας σ' αυτόν το ελαφρυντικό του προτέρου εντίμου βίου, στο δε αναιρεσιόντα Χ1, ποινή φυλάκισης δύο ετών, την οποία μετέτρεψε προς 4,40 ευρώ την ημέρα. Με τις παραδοχές του αυτές, το Δικαστήριο της ουσίας διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση του την, κατά τα ανωτέρω, ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού εκθέτει σ αυτή με σαφήνεια, πληρότητα, και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποδείχθηκαν από την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της αξιόποινης πράξης όπως γι' αυτήν τελικώς καταδικάστηκε αναιρεσιώντων, τις αποδείξεις από τις οποίες συνήγαγε τα περιστατικά αυτά, καθώς επίσης και τους συλλογισμούς, με βάση τους οποίους έκανε την υπαγωγή τους στις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 28, 15, και 302 § 1 του ΠΚ σε συνδυασμό με τα άρθρα 4 παρ. 7, 9 και 42 § 5 του ΠΔ 70/1990 ως και του άρθρου 32 και 6 του Ν. 1568 περί υγιεινής και ασφάλειας εργαζομένων τις οποίες ούτε ευθέως ούτε πλαγίως παραβίασε. Ειδικότερα Α)όσον αφορά τον αναιρεσιόντα Χ1, διατηρούντος ατομική επιχείρηση, αναφέρονται στο σκεπτικό της απόφασης α)η ιδιότητα του ως εργολάβου του έργου εκτέλεσης ελασματοουργικών εργασιών στο υπό λιβεριανή σημαία πλοίο Δ/Ξ Η..., η οποία και τον καθιστά υπόχρεον κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 του ΠΔ 70/1990 και 32 του Ν. 1568/1985 να εξασφαλίζει την ύπαρξη ασφαλών συνθηκών εργασίας και ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την σωματική του ακεραιότητα με την παραδοχή ότι η εκτέλεση των ως άνω εργασιών του ανετέθηκε από την Εταιρεία Ελληνικά Ναυπηγεία ΑΕ με σύμβαση που

καταρτίσθηκε στις 8/12/2000. β)την παράλειψη που να μεριμνήσει να τοποθετηθεί στα ικριώματα μεταλλική ράβδος στο μέσον του διαστήματος μεταξύ του υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας για την προστασία των εργαζομένων από την πτώση. γ)τη μεία της διάταξης, η οποία επιβάλλει την ιδιαίτερη νομική υποχρέωσή του ως εργολάβου προς ενέργεια τείνουσα στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος (άρθρ. 42 § 5 του Π.Δ 70/1990), δ)τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της παράλειψης αυτής του ως άνω αναιρεσειόντα και του επελθόντος αποτελέσματος με την παραδοχή ότι συνεπεία της απουσίας της συγκεκριμένης μεταλλικής ράβδου, δεν μπόρεσε ο θανών να συγκρατηθεί στο ικριώμα και το σώμα του πέρασε από το κενό που σχηματίζουν μεταξύ του μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας και έπεσε στον πυθμένα της δεξαμενής του πλοίου και ότι από την πτώση του αυτή υπέστη βαρείες κακώσεις σπονδυλικής στήλης, θώρακος και κοιλίας, από τις οποίες επήλθε ο θάνατος του. Συνακόλουθα οι κατ' εκτίμηση περί του αντιθέτου από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Δ' ΚΠΔ λόγοι αναίρεσης του από 21/10/2007 αναιρετηρίου ως και των δύο δικογράφων των προσθέτων λόγων του Χ1, με τους οποίους πλήττεται η προσβαλλόμενη απόφαση για έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, ενώ οι λοιποί λόγοι όλων των δικογράφων του ίδιου αναιρεσειόντα είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι καθόσον υπό την επίκληση της έλλειψης αιτιολογίας πλήττονται μ' αυτούς η αναιρετικά ανέλεγκτη επί της ουσίας κρίση του Εφετείου για εσφαλμένη εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων. Β)Όσον αφορά τον αναιρεσειόντα Χ2, αναφέρονται α)η ιδιότητά του ως τεχνικού συμβούλου με την παραδοχή ότι διορίσθηκε από τον πρώτο κατηγορούμενο τον οποίο δέχεται ότι ήταν εργολάβος του έργου και ως εκ τούτου υποχρεωμένου με την παραπάνω ιδιότητα του να υποδεικνύει εγγράφως και σ' αυτόν (εργολάβο) τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας και να επιβλέπει την εφαρμογή τους, β)την μεία της διάταξης, η οποία επιβάλλει την ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του ως τεχνικού συμβούλου προς ενέργεια τείνουσα στη παρεμπόδιση του αποτελέσματος (άρθρα 9 §§ 1, 5 και 6 ΠΔ 70/1990), γ)την παράλειψη του να υποδεικνύει εγγράφως στον εργολάβο, τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας κατά περίπτωση και φάση του έργου, και ν' αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων ασφαλείας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής τους και να επιβλέπει την εφαρμογή τους με την παραδοχή ότι "δεν υπέδειξε στον εργολάβο είτε την τοποθέτηση μεταλλικής ράβδου στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα του ικριώματος και του δαπέδου εργασίας είτε την διακοπή των εργασιών σε περίπτωση που δεν γινόταν τέτοια τοποθέτηση". Αιτιολόγησε δε περαιτέρω πλήρως το Εφετείο την ως άνω παραδοχή του ότι δεν υπέδειξε στον εργολάβο την τοποθέτηση μεταλλικής ράβδου στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα του ικριώματος και του δαπέδου εργασίας, δεχόμενο ότι δεν ήταν επαρκής ή αόριστη σύσταση για τοποθέτηση ράβδων ή άλλου είδους προστατευτικών μέσων στα ανοίγματα των χώρων ή στα δάπεδα εργασίας των ικριωμάτων που περιλαμβάνοντο στο έντυπο οδηγιών του που ήταν συνημμένο στο "βιβλίο Υποδείξεων", στο οποίο σε καθημερινή

βάση ανέγραφε τις λέξεις "υπενθύμιση προηγούμενων παρατηρήσεων, ενώ από την παραπάνω αιτιολογία της έλλειψης ορισμένης σύστασης του προκύπτει και δικαιολογείται πλήρως η παραδοχή για την παράλειψή του να συστήσει την διακοπή των εργασιών. Αλλά και αν ακόμα ήθελε γίνει δεκτό ότι η παραδοχή ότι η εγγραφή στο Βιβλίο Υποδείξεων, των λέξεων "υπενθύμιση προηγούμενων παρατηρήσεων", έχει την έννοια της έγγραφης ενημέρωσης του ως άνω εργολάβου Χ1 για διαπιστωθείσα απ' αυτόν έλλειψη ράβδων στο άνοιγμα των χώρων, από τη περαιτέρω παραδοχή ότι ο αναιρεσειών "αρκείτο να αναγράψει σε καθημερινή βάση την παραπάνω υπενθύμιση", συνάγεται αβίαστα ότι ο ανωτέρω κατηγορούμενος-αναιρεσειών αν και διορίσθηκε τεχνικός σύμβουλος δεν υπέδειξε, όπως είχε υποχρέωση από τη διάταξη του άρθρου 9 παρ. 6 του ΠΔ 70/1990 πριν από την επέλευση του επελθόντος θανατηφόρου αποτελέσματος, την διακοπή των εργασιών που εκτελούντο στο σημείο του ατυχήματος. Σε κάθε πάντως περίπτωση, εφόσον κατά τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης ο ως άνω αναιρεσειών Χ2, ανέλαβε δυνάμει ιδιωτικού συμφωνητικού που καταρτίσθηκε μεταξύ αυτού και του εργολάβου Χ1 τον διορισμό του ως τεχνικού συμβούλου, είχε την από την σύμβαση αυτή υποχρέωση όχι μόνο να ενημερώνει τον τελευταίο για τις ελλείψεις οι οποίες καθιστούν επικίνδυνη την ασφάλεια των εργαζομένων, αλλά και να του συστήσει την διακοπή των εργασιών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του προς τις υποδείξεις του και δ) του αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της παράλειψης αυτής και του επελθόντος θανατηφόρου αποτελέσματος. Συνακόλουθα ο κατ' εκτίμηση από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Ε' δεύτερος λόγος του κυρίου δικογράφου του Χ2 για εσφαλμένη ερμηνεία και εσφαλμένη εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως των άρθρων 15, 28 και 302 ΠΚ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4, 5, 6, και 9 του ΠΔ 70/1990, είναι απορριπτέος και αβάσιμος, ενώ απορριπτέος ως απαράδεκτος είναι ο κατ' εκτίμηση από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Δ' συναφής λόγος αναίρεσης του Ιδίου αναιρετηρίου, για απόρριψη χωρίς καμία αιτιολογία του ισχυρισμού του ότι "δεν είχε υποχρέωση να υποδείξει ο αναιρεσειών την διακοπή των εργασιών πριν από την τοποθέτηση του τμήματος μήκους 1,5 μ ρελιού που έλειπε διότι δεν διεξάγονταν εργασίες κατά τον χρόνο επισήμανσης απ' αυτόν της έλλειψης αυτής", αφού ο ισχυρισμός αυτός δεν είναι αυτοτελής αλλά αρνητικός της κατηγορίας και το εφετείο δεν είχε υποχρέωση ν' απαντήσει, πολύ δε περισσότερο να αιτιολογήσει την απόρριψή του. Δεν υπάρχει καμιά αντίφαση μεταξύ της παραπάνω παραδοχής του σκεπτικού ότι ήταν αδύνατη η χρήση της ζώνης ασφαλείας εκ μέρους του θανόντος και του στο διατακτικό, διαλαμβανομένου, ότι "επιπλέον δε ο πρώτος και δεύτερος των κατηγορουμένων Χ1 και Ας επέτρεπαν στους εργαζόμενους του συνεργείου προς διευκόλυνση και επιτάχυνση της εργασίας τους να μη τηρούν τα υποδειχθέντα από τον κατηγορούμενο Χ2 μέτρα ασφαλείας και να μη χρησιμοποιούν τα ατομικά μέτρα προστασίας (κράνη, ζώνες ασφαλείας)". Και τούτο καθόσον τα ως άνω αναφερόμενα στο διατακτικό με βεβαιότητα συνάγεται ότι δεν αποτελούν παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης, οι οποίες αποκλειστικά αποτυπώνονται στο σκεπτικό της, το οποίο, ειρήσθω, δεν παραπέμπει

σε κανένα σημείο του στο διατακτικό, αλλά από προφανή παραδρομή δεν απαλείφθηκε το περιεχόμενο από αυτό του κατηγορητηρίου, παρά την παραδεκτή μεταβολή τόσο από το πρωτόδικο όσο και από το κατ' έφεση δικαστήριο της αποδιδόμενης σε καθένα από τους κατηγορούμενους αμελή συμπεριφορά όπως αυτό προκύπτει αβίαστα από το γεγονός ότι ενώ είχε αθωωθεί πρωτόδικα ο κατηγορούμενος Α φέρεται στο διατακτικό της προσβαλλομένης να κηρύσσεται ένοχος για την παραπάνω αμελή συμπεριφορά του, όπως ακριβώς η αμέλεια αυτού και του συγκατηγορούμενου του Χ1 εκτίθεται στο κατηγορητήριο. Συνεπώς ο από το άρθρο 510 § 1 περ. Ε', πρώτος λόγος του από 19-10-2007 αναιρετηρίου κατά το πρώτο σκέλος του και ο τελευταίος λόγος του από 21-10-2007 αναιρετηρίου με τους οποίους αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια της εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης υπό την μορφή της έλλειψης νόμιμης βάσης λόγω αντιφάσεων μεταξύ σκεπτικού και διατακτικού είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ως αβάσιμος δε είναι απορριπτέος και ο από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Ε' ίδιος λόγος του από 19/10/2007 αναιρετηρίου κατά το δεύτερο σκέλος του με τον οποίο αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια της εσφαλμένης ερμηνείας της ουσιαστικής ποινικής διάταξης των άρθρων 15, 28 και 302 ΠΚ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 1 και 64 παρ. 5 του ΠΔ 70/1990 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων σε Ναυπηγεία Εργασίες" με την ειδικότερη αιτίαση ότι εσφαλμένα ερμηνεύοντας τις παραπάνω διατάξεις το εφετείο δέχθηκε ότι δεν προκλήθηκε θανάσιμος τραυματισμός του θύματος από τη μη χρήση απ' αυτόν της ζώνης ασφαλείας, η οποία αποτελεί ιδιαίτερη νομική υποχρέωσή του, προκύπτουσα από τις παραπάνω διατάξεις του ως άνω Π. Δ/τος, άλλως ότι διακόπηκε από την παράλειψη της χρήσης αυτής ο αιπιώδης σύνδεσμος που υπήρχε μεταξύ της ως άνω παράλειψης του αναιρεσειόντα και του επελθόντος αποτελέσματος. Και τούτο καθόσον σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν στην μείζονα σκέψη της παρούσας το τυχόν πταίσμα του θανόντος ή τρίτου δεν αναιρεί την αμέλεια του δράστη, η οποία κρίνεται αυτοτελώς και η οποία συνδέεται αιτιωδώς με το αποτέλεσμα, αφού αν η μεταλλική ράβδος τοποθετείτο στο μέσο του διαστήματος μεταξύ του υπάρχοντος μεταλλικού χειρολισθήρα και του δαπέδου εργασίας δεν θα επήρχετο η πτώση του θανόντος, έστω και αν ο τελευταίος δεν είχε χρησιμοποιήσει τη ζώνη ασφαλείας. Για τον ίδιο λόγο είναι απορριπτέος ο από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Ε' συναφής λόγος αναίρεσης, των από 28/3/2008 δικογράφου των προσθέτων λόγων του Χ1 με τον οποίο κατ' εκτίμηση αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια της εσφαλμένης εφαρμογής των ίδιων παραπάνω ουσιαστικών ποινικών διατάξεων με την ειδικότερη αιτίαση, ότι έπρεπε να κηρυχθεί αυτός αθώος της αποδιδόμενης σ' αυτόν αξιόποινης πράξης εκ του λόγου ότι κατά τις παραδοχές της απόφασης το θανατηφόρο αποτέλεσμα οφείλετο στο ότι ο συγκατηγορούμενός του Χ2 με την ιδιότητα του ως τεχνικού συμβούλου δεν του εισηγήθηκε την διακοπή των εργασιών του συνεργείου του.

III.- Κατά την παράγραφο 3 εδ. β' του άρθρου 333 του δευτέρου κεφαλαίου του ΚΠΔ που αφορά τα καθήκοντα και δικαιώματα εκείνου που διευθύνει τη συζήτηση, αλλά και κατά την

παράγραφο 3 του πέμπτου κεφαλαίου του ίδιου Κώδικα που αφορά το τι ακολουθεί την αποδεικτική διαδικασία ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του έχουν το δικαίωμα να αμελούν πάντοτε τελευταίοι. Η παράβαση των παραπάνω διατάξεων επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της επ' ακροατηρίου διαδικασίας. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση της 25-6-2007, αφού επανήλθε στο ακροατήριό του το Εφετείο με την ίδια σύνθεση μετά από διακοπή της δίκης κατά την 18/6/2007, η οποία βρισκόταν στο στάδιο εξέτασης των μαρτύρων υπεράσπισης, οι συνήγοροι του κατηγορουμένου και ήδη αναιρεσειόντος Χ2, υπέβαλαν προφορικά και κατέθεσαν γραπτά το εξής αίτημά του, "να διαταχθεί συνεκδίκηση της παρούσας υπόθεσης, με την επόμενη υπόθεση με κατηγορουμένους του ..., να προβεί στο στάδιο αυτό στην εξέταση των μαρτύρων κατηγορίας της επομένης υπόθεσης, στην ανάγνωση των εγγράφων, ακολούθως στην εξέταση των μαρτύρων υπερασπίσεως όλων των κατηγορουμένων και στις δύο υποθέσεις, μετά να απολογηθούν οι κατηγορούμενοι, να προτείνει συνολικώς για όλους τους κατηγορουμένους ο κ. Εισαγγελέας, να αγορεύσουν οι κ. Συνήγοροι πολιτικής αγωγής και υπεράσπισης και τέλος να αποφασίσει το Δικαστήριο και επί των δύο συναφών υποθέσεων".

Ο Εισαγγελέας, αφού έλαβε τον λόγο από τον Πρόεδρο πρότεινε την απόρριψη του αιτήματος συνεκδίκησης, και το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε ν' απαντήσει επί του ως άνω αιτήματος, κατά την διάρκεια δε της εκδίκησης της υπόθεσης, μετά την εξέταση των μαρτύρων υπεράσπισης απέρριψε το εν λόγω αίτημα με την αιτιολογία ότι "δεν είναι αναγκαία η συνεκδίκηση των δύο υποθέσεων, η οποία μάλλον θα προκαλέσει σύγχυση και βλάβη εν όψει του ότι καθένας από τους κατηγορουμένους ευθύνεται για διαφορετικό λόγο, παρά διευκόλυνση της διάγνωσης της ουσίας της διαφοράς". Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε σε απολογία τον ως άνω κατηγορούμενο. Μετά την απολογία του τελευταίου και αφού δόθηκε ο λόγος στον Εισαγγελέα και πρότεινε την απόρριψη των αυτοτελών ισχυρισμών του και την ενοχή τούτου και, οι συνήγοροι των κατηγορουμένων έλαβαν τον λόγο από τον Πρόεδρο ανέπτυξαν την υπεράσπιση τους και ζήτησαν την αθώωσή των πελατών τους. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος αφού ρώτησε τον ως άνω κατηγορούμενο Χ2 αν έχει να προσθέσει τίποτε για την υπεράσπισή του και του απήντησε αρνητικά, κήρυξε περαιωμένη τη συζήτηση της υπόθεσης. Συνακόλουθα εφόσον δεν προσβάλλονται ως πλαστά τα πρακτικά της απόφασης είναι απορριπτέος ως επί αναληθούς προϋποθέσεως στηριζόμενος από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Α' τρίτος λόγος της από 19-10-2007 αναίρεσης του Χ2, για απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο με την ειδικότερη αιτίαση ότι το Εφετείο μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας και την απολογία του και πριν την έκδοση της απόφασης επί της ενοχής του επιφυλάχθηκε να αποφασίσει μετά τη διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας στην επόμενη υπόθεση και εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφασή του μετά την εξέταση των ιδίων εν πολλοίς αποδεικτικών μέσων, στερώντας του με τον τρόπο αυτό το από τις παραπάνω διατάξεις των άρθρων 333 § 3 και 369 § 3 ΚΠΔ δικαίωμα του ίδιου και του συνηγόρου του να

μιλήσουν τελευταίοι. Ο κατ' εκτίμηση από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Β' ίδιος λόγος αναίρεσης με τον οποίο πλήττεται η προσβαλλόμενη απόφαση για έλλειψη ακρόασης με την ειδικότερη αιτίαση ότι το Εφετείο δεν απήντησε στον προβληθέντα ισχυρισμό του για καταστρατήγηση του προβλεπόμενου από τις διατάξεις των άρθρων 333 παρ. 3 και 369 και 3 ΚΠΔ υπερασπιστικού του δικαιώματος να ομιλεί αυτός ή ο συνήγορός του τελευταίος είναι απορριπτικός ως αβάσιμος εφόσον το Εφετείο έχοντας απορρίψει το αίτημα του για συνεκδίκηση της υπόθεσης του με την επομένη συναφή υπόθεση του πινακίου δεν είχε λόγο ν' απαντήσει διαλαμβάνοντας ειδική προς τούτο σκέψη επί του ως άνω αιτήματός του ως άνευ αντικειμένου και αυτό ανεξάρτητα του ότι η προδικαστική απόφαση του εφετείου, της 18η Ιουνίου 2007 με την οποία το Εφετείο διέκοψε τη συνεδρίαση για τις 25-6-2007, με σκοπό όπως για οικονομία της δίκης, δικάσεί με την με αριθμό πινακίου 7 υπόθεση, ως προδικαστική, είναι ανακλητή, πράγμα που συμβαίνει και σιωπηρά, όταν το Δικαστήριο προχωρήσει στη συζήτηση της υπόθεσης με τις υπάρχουσες αποδείξεις. IV.- Σύμφωνα με το άρθ. 234 (πρώην άρθρο 177) της Συνθήκης της Ε.Κ. το Δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις: α)επί της ερμηνείας της παρούσας Συνθήκης, β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας και της ΕΚΤ, γ)επί της ερμηνείας των καταστατικών των οργάνων που ιδρύθηκαν με πράξη του Συμβουλίου, εφόσον το προβλέπουν τα εν λόγω καταστατικά. Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού. Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει με σαφήνεια ότι τότε μόνο το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας μέλους υποχρεούται να παραπέμψει ερώτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όταν πράγματι ανακύπτει θέμα ερμηνείας των διατάξεων της Συνθήκης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι οδηγίες προς τα Κράτη Μέλη, και όχι όταν οι διατάξεις αυτές είναι απολύτως σαφείς. Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 5 της 89/391/ΕΟΚ, "ο εργοδότης υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας. Εάν ο εργοδότης κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 παρ. 3 προσφεύγει σε εξωτερικές ως προς την επιχείρηση ειδικευμένες υπηρεσίες ή άτομα, αυτό δεν τον απαλλάσσει από τις υποχρεώσεις του σ' αυτόν τον τομέα. Οι υποχρεώσεις των εργαζομένων στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία δεν θίγουν την αρχή της ευθύνης του εργοδότη". Ακολούθως (άρθρο 6) "Στα πλαίσια των ευθυνών του ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία τής ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων". "Με την επιφύλαξη των άλλων

διατάξεων της παρούσας οδηγίας, όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο χώρο εργασίας, οι εργοδότες οφείλουν να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία της υγείας και της υγιεινής και, λαμβάνοντας υπόψη την φύση των δραστηριοτήτων, να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους για την προστασία ..". Τέλος κατά το (άρθρο 7 "Ο εργοδότης ορίζει έναν ή περισσότερους εργαζόμενους, ασχολούμενους με τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων της επιχείρησης. Οι εργαζόμενοι που ορίζονται για τον σκοπό αυτό δεν επιτρέπεται να υφίστανται διακρίσεις ένεκα των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της προστασίας και της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων. Εάν οι διαθέσιμες δυνατότητες μέσα στην επιχείρηση δεν είναι επαρκείς για την οργάνωση των εν λόγω δραστηριοτήτων προστασίας και πρόληψης, ο εργοδότης προσλαμβάνει άτομα ή υπηρεσίες εκτός της επιχείρησής του. Η προστασία και η πρόληψη των κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία που περιλαμβάνονται στο παρόν άρθρο εξασφαλίζονται μέσω ενός ή περισσότερων εργαζομένων. ή μέσω μιας ή πολλών διαφορετικών υπηρεσιών ανεξαρτήτως του αν ανήκουν ή όχι στην επιχείρηση. Εξάλλου, με το ΠΔ 17/1996 ΠΔ προσαρμόσθηκε η ελληνική νομοθεσία περί ασφαλείας και υγιεινής των εργαζομένων προς τις διατάξεις 89/391/ΕΟΚ της 12ης Ιουνίου 1989 "Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία και 91/383/ΕΟΚ της 25ης Ιουνίου 1991 "Για την συμπλήρωση των μέτρων που αποσκοπούν στο να προαγάγουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου ή με σχέση πρόσκαιρης εργασίας. Στο άρθρο 7 § 4 αυτού ορίζεται ο εργοδότης επίσης οφείλει να θέτει στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων, επαρκή απαλλαγή από την εργασία χωρίς απώλεια αποδοχών, καθώς και τα αναγκαία μέσα προκειμένου να μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις κείμενες διατάξεις και το παρόν διάταγμα. Ο χρόνος απαλλαγής από την εργασία, συνολικά για όλους τους εκπροσώπους των εργαζομένων, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τα ένα τρίτο (1/3) του ελάχιστου χρόνου απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας σύμφωνα με το π.δ. 294/88 και το παρόν διάταγμα. Στο χρόνο αυτό δεν προσμετράται ο χρόνος των συνεδριάσεων της παραγράφου Β.2 του άρθρου 2 του ν. 1568/85. Στην προκειμένη περίπτωση, ο πληρεξούσιος του Χ2, με το από 25/9/2008 δικόγραφο προσθέτων λόγων υπέβαλαν στο παρόν Δικαστήριο αίτημα αναστολής εκδίκασης της υπόθεσης και αποστολής στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα με το παρακάτω περιεχόμενο προδικαστικά ερωτήματα. "Οι εργαζόμενοι που ορίζονται για τον σκοπό αυτό δεν επιτρέπεται να υφίστανται διακρίσεις ένεκα των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της προστασίας και της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων". Τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα:, (α) νοείται ευθύνη του τεχνικού ασφαλείας ένεκα των δραστηριοτήτων του στον τομέα της προστασίας και της πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων ή μήπως αυτή απαγορεύεται ως θέτουσα αυτόν σε μειονεκτική θέση, (β) αυτό που ισχύει για τον τεχνικό ασφαλείας - εργαζόμενο στην επιχείρηση ισχύει και για τον τεχνικό ασφαλείας που δεν είναι

εργαζόμενος στην επιχείρηση αλλά "εξωτερικός". Τα αιτήματα αυτά είναι απορριπτέα, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη αφού από τις παραπάνω διατάξεις της οδηγίας οι διακρίσεις αφορούν την μεταχείριση των εργαζομένων από απόψεως αποδοχών και ωραρίου εργασίας και όχι τον αποκλεισμό τους από τυχόν ποινικές ευθύνες τους. Τέλος το Εφετείο, το οποίο επίσης απέρριψε το ίδιο αίτημα που υπέβαλαν οι πληρεξούσιοι τον αναιρεσεύοντα Χ2 με την επαρκή αιτιολογία ότι δεν υφίσταται θέμα ερμηνείας της παραπάνω οδηγίας, δεν υπέπεσε στην κατ' εκτίμηση από το άρθρο 510 § 1 στοιχ. Δ' πλημμέλεια της έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας επί υποβληθέντος αιτήματος και είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος του αναιρετηρίου και του δικογράφου των προσθέτων λόγων του ως άνω αναιρεσεύοντος. Μετά από αυτά και εφόσον δεν υπάρχει άλλος λόγος αναίρεσης πρέπει ν' απορριφθούν αμφότερες οι αιτήσεις αναίρεσης και οι από 25/9/2008, και 24/2/2008 και 28/3/2008 πρόσθετοι λόγοι αναίρεσης και να καταδικασθούν οι αναιρεσεύοντες στη δικαστική δαπάνη της πολιτικώς ενάγουσας, Ψ1 χήρα Ζ και ο καθένας απ' αυτούς στα δικαστικά έξοδα (άρθρου 583 παρ. 1 ΚΠΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει το αίτημα που υποβλήθηκε με το από 25/9/2008 δικόγραφο των προσθέτων λόγων για αναστολή της εκδίκασης της υπόθεσης και αποστολής προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Απορρίπτει Α) την από 19/10/2007 αίτηση και τους από 25/9/2008 προσθέτους λόγους του Χ2, κατοίκου ... και Β) την από 21-10-2007 αίτηση και τους από 24/2/2008 και από 28/3/2008 πρόσθετους λόγους του Χ1, κατοίκου ..., για αναίρεση της 5583/2007 απόφασης του Β' Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων Αθηνών.

Καταδικάζει τους αναιρεσεύοντες στην δικαστική δαπάνη της στο σκεπτικό πολιτικώς ενάγουσας, την οποία ορίζει στο ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ και στα δικαστικά έξοδα της δίκης, ανερχόμενα για καθένα από αυτούς, στο ποσό των διακοσίων είκοσι (220) ευρώ.
Και

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 2 Δεκεμβρίου 2008.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 16 Μαρτίου 2010.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ